

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻԲ - Ս. ԷՋՄԻԱՍԻՆ
ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՀՐԱԽԵՐՈՎ

Ազգիս Վեհափառ Հայրապետ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Հրաւերով Մայր Հայրենիք-Ս. Էջմիածին ուղևորուեցանք Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւելեան եւ Արեւմտեան Թեմերու Առաջնորդներ՝ Գերաշնորհ Տ. Խաժակ եւ Տ. Վաչէ Արքեպիսկոպոսներու Հետ միատեղ։ Ս. Էջմիածին մեր ուղևորութեան գլխաւոր նպատակն էր մասնակցիլ Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի ընդլայնուած նիստին, որը գումարուեցաւ Երկուշաբթի, 29 Նոյեմբեր 1993-ին Վեհափառ Հայրապետի նախագահութեամբ եւ Երեքշաբթի, 30 Նոյեմբեր 1993-ին պաշտօնապէս Հանդիպելու Հայաստանի Հանրապետութեան Փոխ-Նախագահ՝ Մեծյարգ Տիար Գաղիկ Յարութիւնեանի Հետ, ի մասնաւորի քննարկելու Համար "Խղճի Ազատութեան Օրէնք"ն ու նախագահի "նախագիծ"ը։

Երկուշաբթի, 29 Նոյեմբեր 1993.-

Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի ընդլայնուած նիստ, նախագահութեամբ Վեհափառ Հայրապետի եւ մասնակցութեամբ Գերաշնորհ Տ. Վաչէ, Տ. Խաժակ, Տ. Յուսիկ, Տ. Գարեգին, Տ. Յովնան Արքեպիսկոպոսներու, Տ. Պարգեւ, Տ. Ասողիկ Եպիսկոպոսներու, Տիար Լուիճիկ Խաչատրեանի, Կրօնից Նախարար եւ Գերագոյն Խորհուրդի աշխարհական ներկայացուցիչներու, մեծարգոյ Տիարը՝ Գրիգոր Խանճեանի, Պիոն Յակոբեանի, Ռաֆայել Պապայեանի, Յակոբ Փափազեանի եւ Պարգեւ Շահպազեանի։

Ժողովի օրակարգի գլխաւոր նիւթն էր քննարկումը "Խղճի Ազատութեան Օրէնք"ի եւ նախագահի կողմէ առաջադրուած "նախագիծ"ի, եկեղեցւոյ եւ Մայր Աթոռի Հետ առնչուած։

Երեքշաբթի, 30 Նոյեմբեր 1993.-

Պաշտօնական Հանդիպում Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի, Հիւսիսային Ամերիկայի Թեմակալ երեք Առաջնորդներու եւ Հայաստանի Հանրապետութեան փոխ-Նախագահ՝ Մեծարգոյ Տիար Գաղիկ Յարութիւնեանի միջեւ։

Երեքշաբթի, 30 Նոյեմբեր 1993-ին, Վեհափառ Հայրապետի գլխաւորութեամբ եւ ընկերակցութեամբ Հիւսիսային Ամերիկայի Թեմակալ երեք Առաջնորդներու եւ Մայր Աթոռի Դիւանապետի, պաշտօնական Հանդիպում տեղի ունեցաւ Հանրապետութեան փոխ-Նախագահ Տիար Գաղիկ Յարութիւնեանի Հետ, քննարկելու Համար "Խղճի Ազատութեան Օրէնք" փաստաթուղթն ու նախագահի "նախագիծ"ը։

Հանդիպման սկզբնաւորութեան պաշտօնական խօսքով Հանգէս եկաւ Վեհափառ Հայրապետը, որ առաջին Հերթին անդրադարձաւ Երկուշաբթի, 29 Նոյեմբեր 1993-ի Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի ընդլայնուած նիստին, որու ընթացքին Հանգամանօրէն քննարկուած էին վերոյիշեալ նիւթերը։

ա.- "Խղճի Ազատութեան Օրէնք"ի վերատեսութիւնը,

բ.- Մինչ "Խղճի Ազատութեան Օրէնք"ի վերատեսութեւնը ընդունիլ նախագահի "նախագիծ"ի որդեգրումը ժամանակաւորապէս:

Վեհափառ Հայրապետի խօսքէն յետոյ Հանդէս եկաւ փոխ նախագահը, որը ներկայացուց նախագահի կողմէ պատրաստուած "նախագիծ"ի նոր տարբերակը, որուն մէջ առաջադրուած կային որոշակի փոփոխութիւններ: Փոխ-Նախագահը շեշտեց, որ սոյն փաստաթուղթին զուգահեռ անհրաժեշտ է եկեղեցւոյ աջխոյժ գործունէութիւնը:

Հանդիպման ընթացքին Հանդէս եկան նաեւ Թեմակալ Առաջնորդներ՝ Գերաշնորհ Տ. Վաչէ, Տ. Խաժակ եւ Տ. Յովնան Արքեպիսկոպոսները, որոնք եւս Հանգամանօրէն ներկայացուցին իրենց մտահոգութիւնները Հայաստանի մէջ այլ յարանուանական ու աղանդաւորական շարժմանց առնչութեամբ: Իր շեշտումներէն, փոխ-նախագահը եւս անդրադառնալով վերոյիշեալ մտահոգութիւններուն, չափազանց կարեւոր գտաւ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին Հովանաւորելու պարտականութիւնը՝ ապահովելու Համար Հայ ժողովուրդի ոգեկան եւ ստեղծագործական կեանքի միութիւնը, ընդ Հովանեաւ Ս. Էջմիածնի:

Հանդիպմանը ընթացքին Հայրապետութեան փոխ-նախագահը ի մասնաւորի անդրադարձաւ Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ 1700 Ամեակի Տօնակատարութեանց եւ յառաջիկային կատարուելիք ճեռնարկումներուն: Այստեղ Վեհափառ Հայրապետը տեղեկացուց այն մասին, որ յառաջիկայ գարնան Ս. Էջմիածնի մէջ պիտի գումարուի խորհրդակցական ժողով Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ նուիրապետական Աթոռներու գլուխներու միջեւ քննարկելու Համար 1700 Ամեակի ծրագիրը:

Հանդիպման ընթացքին փոխ-նախագահը Հանգամանօրէն անդրադարձաւ Զմեռ 1994 թուականի ծրագրին, որուն մէջ Վեհափառ Հայրապետի եւ Թեմակալ Առաջնորդներու ներգրտմբ Հանդիսացած էր զգալի:

Վեհափառ Հայրապետի գլխաւորած ջրախումբի եւ փոխ-Նախագահի միջեւ Հանդիպումը անցաւ չափազանց սիրալիր եւ արդիւնաւոր: Սոյն պաշտօնական Հանդիպումը սփռուեցաւ Երեւանի լրատուական Հաղորդումներով:

Հայրենիք այցելութեան պատեւ առիթէն օգտուելով ունեցանք նաեւ Հետեւեալ միջոցառումները.

Կիրակի, 28 Նոյեմբեր 1993-ին, Ս. եւ Անմահ պատարագ մատուցեցինք Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարին մէջ եւ քարոզեցինք Հետեւեալ բնաբանով. "Ով իր անձի Համար գանձ կը Հաւաքէ, Աստուծով չի Հարստանայ": Նոյն օրը կէսօրէ յետոյ այցելեցինք Արարատի շրջան, ուր Հանդիպում ունեցանք Խոր Վիրապի Եկեղեցասէր Երիտասարդացի Վարչութեան անդամներու Հետ, որոնց Հետ միատեղ կարելի էր եղած կազմակերպել Ամառ 1993 թուականի CYMA-ի առաջին ծրագիրը: Սոյն վարչութեան Հետ միատեղ քննարկեցինք Հիմնականին մէջ երկու Հարցեր.

ա.- Ամառ 1994 թուականի CYMA-ի ծրագիրը

բ.- Զոհուած Ազատամարտիկներու 157 երասխաներու որդեգրման ծրագիրը մեր թեմի կողմանէ:

Այստեղ կ'ուզենք յայտնել, որ Արարատի շրջան մեկնեցանք Հակառակ եղանակի աննպաստ պայմաններուն: Իսկ Երիտասարդացի անդամները երթեկեկութեան միջոցներ չունենալով, ոմանք մինչեւ երկու ժամ ճիւղերու մէջէն քայլելով եկած էին շրջանի գիւղերէն, մասնակցելու Համար Հանդիպմանը:

Երկուշաբթի, 29 Նոյեմբեր 1993-ի երեկոյեան, Վաչէ Սրբազանի Հետ միասնել իրոյթ ունեցանք Հեռուստատեսութեամբ, յատկապէս անդարդառնալով մեր ուղեւորութեան նպատակին եւ թեմական ծրագրումներուն, որոնք առնչուած են Մայր երկրին:

Ձորեքշաբթի, 01 Դեկտեմբեր 1993-ին, լման առաւօտը յատկացուցինք երկար Հարցազրոյցի մը, զորքս պարբերաբար պիտի Հրապարակուի Երեւանի գլխաւոր թերթերու ու ռատիոյով: Հարցազրոյցի գլխաւոր նիւթն էր. ԳանատաՀայոց Թեմը եւ Հայրենի ծրագրերը:

Մայր Աթոռ գտնուած միջոցին, պատե՛հ առիթէն օգտուելով կազմակերպեցինք նաեւ Հանդիպում Հայաստանի Թեմակալ Առաջնորդներու Հետ: Սոյն Հանդիպմանը ներկայ էին Հայրապետական Արարատեան Թեմի Առաջնորդական Փոխանորդ՝ Գերաշնորհ Տ. Գաբրիէլ Արքեպս. Ներսիսեան, Գուգարաց Թեմի Առաջնորդ՝ Գերաշնորհ Տ. Արսէն Արքեպս. Պէրպլերեան, Սիւնեաց Թեմի Առաջնորդական տեղապա՛հ՝ Հոգեշնորհ Տ. Աբրահամ Վրդ. Մկրտչեան եւ Շիրակի Թեմի Փոխ-Առաջնորդ՝ Հոգեշնորհ Տ. Սեպուհ Վրդ. Զուլճեան: Հանդիպմանը կը մասնակցէին Հիւսիսային Ամերիկայի թեմակալ երեք Առաջնորդները: Քննարկուեցաւ Հիմնապկանին մէջ մէկ գլխաւոր նիւթ, որն էր, Հաստատել քոյր ծուխերու դրոյթ արտաշխարհի եւ Հայաստանէն ներս գտնուող ծուխերուն միջեւ: Սոյն ծրագիրը պիտի մշակուի եւ յառաքիկային առաջնահերթօրէն գործընթացի մէջ դրուի:

Մեր այցելութեանը ընթացքին Հանդիպում ունեցանք նաեւ Շիրակի Թեմի Փոխ-Առաջնորդ՝ Հոգեշնորհ Տ. Սեպուհ Վրդ. Զուլճեանի Հետ, որուն փոխանցեցինք Սնողազ ուրիկ Երախաներուն տրամադրելի նիւթական միջոցներ եւ այլք եւ փոխադարձաբար ստացանք նիւթա-բարոյական տեղեկագիր կատարուող աշխատանքի մասին: Մեր այցելութիւնը Շիրակի Թեմ եւ Կումայրի դարձաւ անհնար եղանակի աննպաստ պայմաններու բերումով: Այս իսկ պատճառով անկարելի դարձաւ նաեւ մեր այցելութիւնը Արթիկ, տեղւոյն վրայ քննելու Համար աշխատանաց ընթացքը: Փոխարէնը սակայն, մեզի Հանդիպեցաւ Արթիկի Բուժարանի շինարարական աշխատանաց վերահսկող եւ Առաջնորդարանի պատասխանատու՝ Տիար Ալիք Պօղոսեանը, ի որ իր Հերթին մեզի ներկայացուց զրաւոր տեղեկագիր եւ վստահեցուց շինարարական աշխատանաց աւարտը Մայիսի աւարտին:

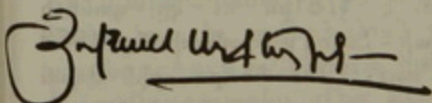
Հայաստան մեր ուղեւորութեան ընթացքին մեզի Հետ տարինք մեծ քանակութեամբ նուէրներ՝ ստացուած Մեծայարգ Տնարք Թագ Ամիրեանի եւ Արա Մարգարեանի կողմէն, որոնց կը յայտնենք մեր շնորհակալիքը: Նուէրներ պատրաստած էին նաեւ Թորոնթոյի եւ Մոնրէալի Ս. Էջմիածնի Մայրերու զոյգ Համախմբումները: Մեր երախտիքը նաեւ ազնիւ ու նուիրեալ մայրերուն:

Հայրենիք մեր այցելութիւնը անգամ մը եւս մեր մէջ նորոգեց ծառայութեան ոգին: Համատարած ճիւղի տակ թաղուած Հայաստանը ծանր ճմեռ մը կ'անցնէ: Անհաւատալի, բայց իրաւ, մեր ժողովուրդը կը տոկայ եւ կը պայքարի ծանր իրողութեանց առջեւ: Գրեթէ ամբողջ Հայաստանը զուրկ է ջեռուցումէ,

եկեկտրականություն, բնական կազմ, բաւարար սնունդէ: Բնական է, այս բոլորը Հետեւանքն են շրջափակումի: Բարեբախտութիւն է, որ երեքշաբթի, 30 Նոյեմբերին Հայաստան մուտք գործեց մազուլի առաջին բեռնատարը եւ անոր անընդհատ մատակարարումով, կարելի պիտի դառնայ գէթ մասնակիօրէն կարիքներու ապահովումը: Կենքի պայմաններու անտանելիութեան Հետեւանքով կ'ըսուի, որ շուրջ մէկ միլիոն Հայեր ժամանակաւորապէս զաղթած են Ռուսաստան եւ կամ Նախկին Սովետական երկիրներ: Տակաւին չենք ուզեր անդրադառնալ արարզընթացօրէն քայքայուող տնտեսութեան, որպէս Հետեւանք ելեքրուծի բացակայութեան: Կը Հաւատանք, սակայն, որ ծանր պայմաններուն մէջ ապրող ժողովուրդի մը կենսքը Հրաշքի Համազօր երեւոյթ է: Կ'աղօթենք առ Աստուած, որ 1994 տարին եւ զալիք ժամանակները դարձնէ օրհնաբեր Հայրենի մեր ժողովուրդի Համար եւ արտաշխարհի Հայութեան Համար: Կ'աղօթենք Հայրենի ղեկավարութեան Համար եւ մեր Մայր Ս. Եկեղեցւոյ անսասանութեան Համար, որոնք այս օրերուն յատկապէս պէտք ունին բոլորիս յատուկ ուշադրութեանը: Գոհունակ ենք սրտով, որ պետութիւն եւ եկեղեցի յարաբերութիւնները սերտ են եւ Համախորհուրդ, ի մասնաւորի ուրախ ենք Հասաւորելու, որ Հայրենի պետութիւնը կը Հանդիսանայ Հովանաւորողը Հայաստանեայց Առաքելական մեր Մայր Ս. Եկեղեցւոյ, որուն Հզօրացումը էական է, քանզի Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին Հայ ոգու ամենէն Հարազատ, ամենէն ճշմարիտ եւ ամենէն իրական արտայայտութիւնն է եղած: Ա.Հաւատիկ այս տեսիլքով կ'ուզենք տէր կանգնիլ մեր պապերու Հաւատքի օջախին, եւ զայն դարձնել նոր ժամանակներու մուրը՝ Յիսուսի Ծնունդին:

Մնամք Ա.ղօթարար՝

Յովնան Արքեպս. Տերտերեան
Առաջնորդ